

Tosprogethed hos børn og voksne

D. 30. marts 2016

Birgitte Albæk Henriksen

Definition af tosprogethed

- **Kompetencekriterie**
 - Ideel, fuldstændig eller balanceret tosprogethed
- **Funktionskriterie**
 - En person der i dagligdagen bruger og har behov for to eller flere sprog
- **Attitudekriterie**
 - Hvordan ser personen sig selv, eller hvordan opfattes personen af andre
- **Oprindelseskriterie**
 - Simultan vs. sekventiel tosprogethed

Definition af tosprogethed

Ved tosprogede børn forstås børn, der har et andet modersmål end dansk, og som først ved kontakt med det omgivende samfund, eventuelt gennem skolens undervisning, lærer dansk.

Undervisningsministeriet

Erfaring med to sprog

- *Simultaneous bilinguals vs. Early sequential (successive) bilinguals*
- *Subtractive vs. additive bilingualism*

Tilegnelsesrækkefølger/udviklingsmønstre

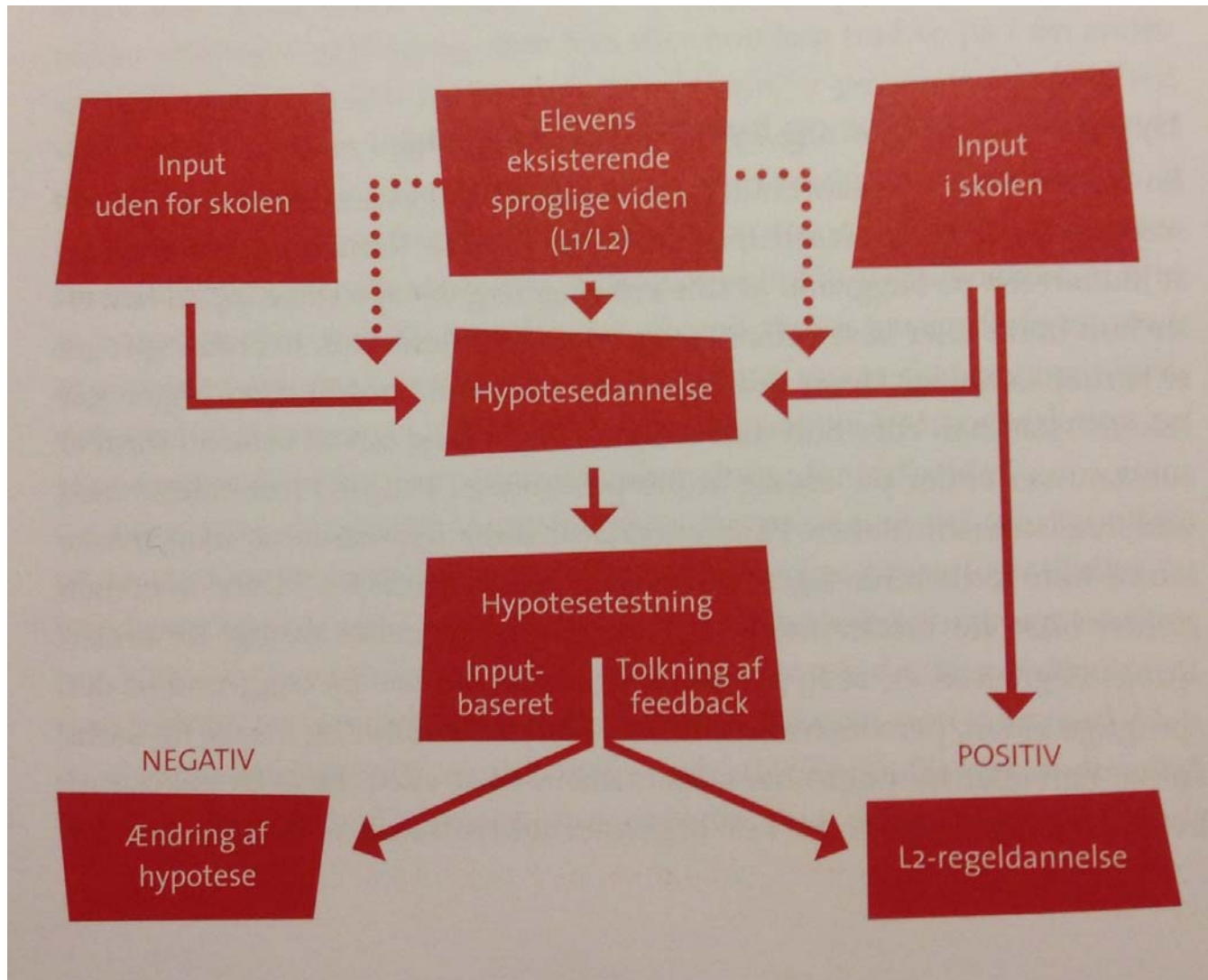
- Fonologisk udvikling
 - Enkel fonem, fonemklynger
- Ordtilegnelse
 - Højfrekvente ord, enstavelsesord, flerstavelsesord
- Sætningsdannelse
 - Toordssætninger, flerordssætninger
- Grammatisk udvikling
 - Regelmæssig, uregelmæssig

Sprogtilægnelse hos børn og voksne

- Trefaset udviklingsmodel
 - Ordindsamlingsfasen
 - Udfyldningsfasen
 - Sofistikeringsfasen

Sprogtilegnelse hos børn og voksne

- Interaktionshypotesen
 - Input
 - Output
 - Interaktion

Intersprog

- *Errors vs. mistakes*
- Dynamisk, komplekst, nonlinearært
- Intersprogsanalyse

Individuelle variationer

- Hastighed
- Mønstre
- Kontekst
- Processering
- Eksperimenteren
- Motivation
- Læringsstil
- Aptitude

Variationer

- Alder
- Miljø
- Social opbakning til sprog
- Sprogtyperne
- Formål med sprogene
- *Proficiency*

Forskelle hos børn og voksne

- Kognitivt
- Sprøgerfaring
- Livserfaring
- Sted i livet
- *Language Attrition*

Unikt for dansk

- Fonemer
- Udtale
- Morfologi
- Syntaks
- Humor, sarkasme, ironi, metaforer
- Skrift vs. lyd

For tosprogede

- *Silent period*
- *Fossilization*
- *Chunks*
- *U-shaped course of development*
- Variationer ved tilegnelse af sproglige delelementer
- Kommunikations- og læringsstrategier

Kommunikationsstrategier

Sprog i hjemmet

- Forældre diskursstrategier
 - *Minimal Grasp Strategy*
 - Barnet siger noget på Language Alpha, og bliver bedt om at *klargøre* sætningen på Language A.
 - *Expressed Guess Strategy*
 - Forælder *omformulerer* barnets sætning på Language Alpha til et spørgsmål på Language A.
 - *Repetition*
 - Barnets sætninger på Language Alpha bliver *gentaget* af forældrene på Language A.
 - *Move on Strategy*
 - Forælder *fortsætter* samtalen på Language A, uanset barnets sætningsvalg.
 - *Language Switch*
 - Barnet siger noget på Language Alpha, og forælderen *skifter også*.

Sprogvalg

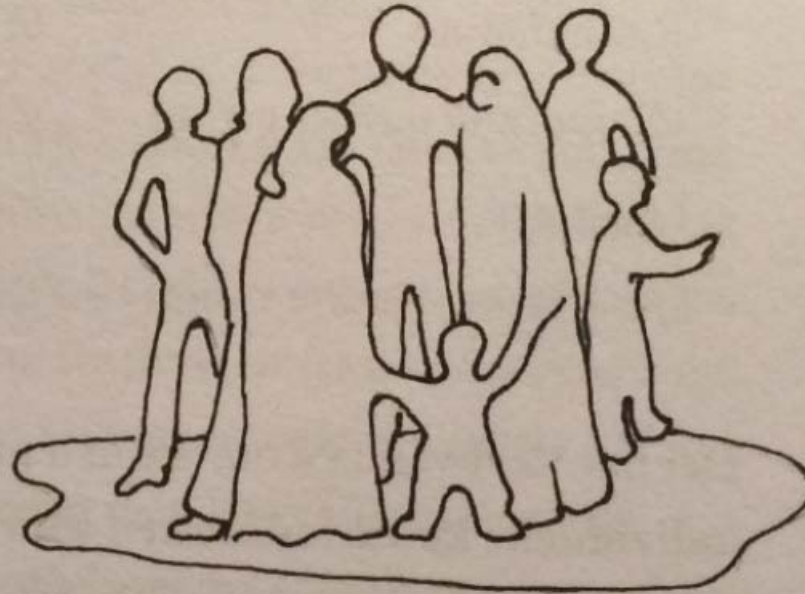
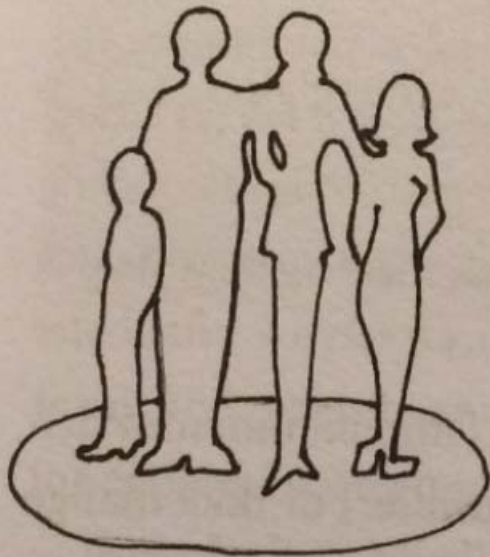
- *Code-switching, Code-mixing* eller kodeskift
- *Transfer*
 - www.vfs.dansk.nu
- *Unilingual Utterances*
- *Mixed Utterances*
- *Indeterminate Utterances*
- *Floating Utterances*

Sprogvalg

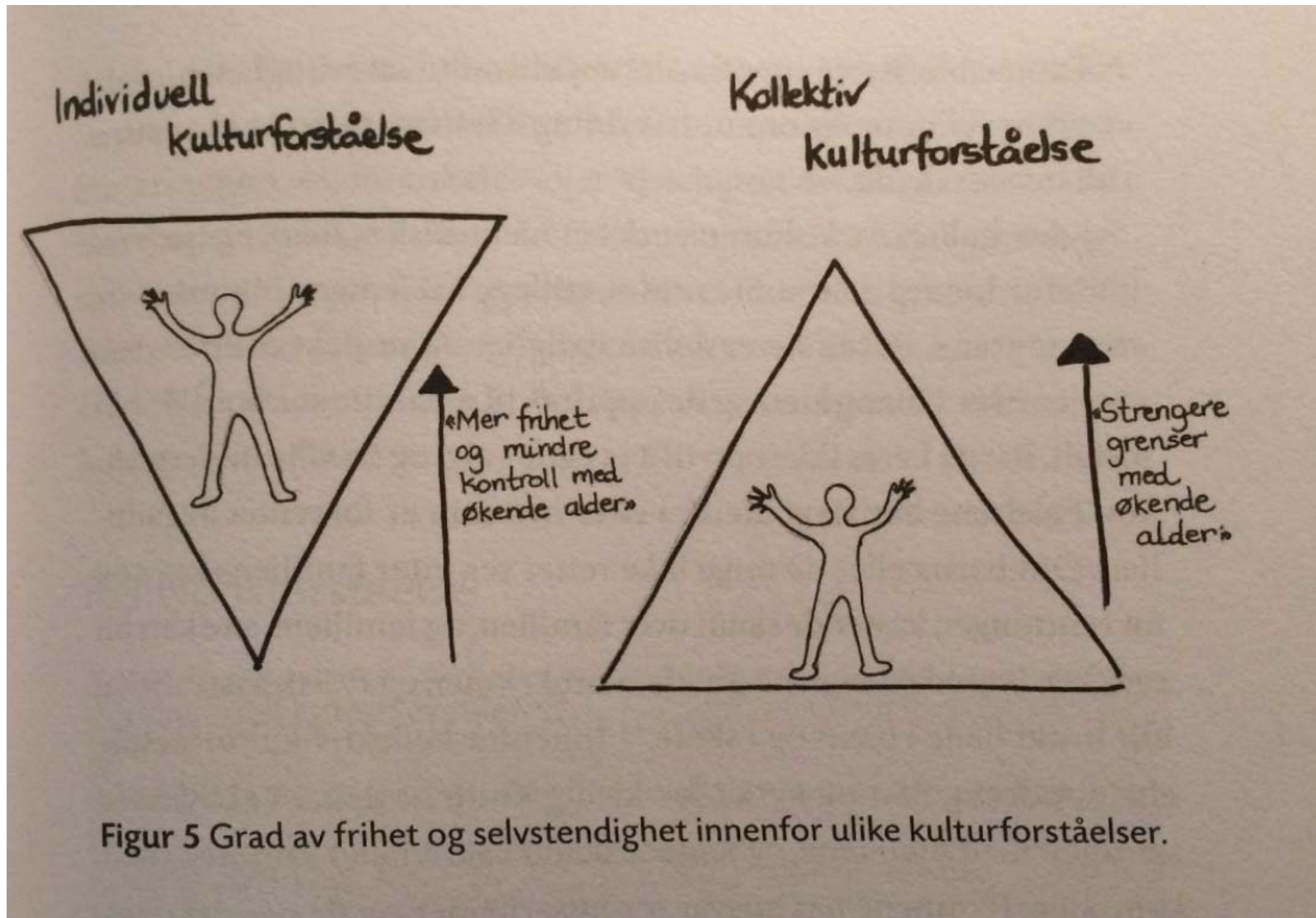
- Sprogvalg
 - Samtalepartnerens sprogvalg
 - Samtalepartnerens forventninger
 - Samtalens sted
 - Samtalens emne
 - Forståelse
 - Setting
 - Forældre(strategier)

INDIVIDUELL KULTURFORSTÅELSE

KOLLEKTIV KULTURFORSTÅELSE

Figur 4 Individuell og kollektiv kulturforståelse.

Undervisning og rådgivning

- Lovgivning
 - www.retsinformation.dk
 - Dagtilbudsloven, §11
 - Danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.
- Lokalisation
- Dansk som andetsprog

Undervisning og rådgivning

- Strukturelt sprogsyn
- Interaktionelt sprogsyn

Udfordringer

- Hvilket dansk? Hvor meget?
- Udtale?
- SLI vs. andetsprogstilegnelse?
- Modersmål eller dansk som andetsprog som hjemmesprog?

Rådgivning ved tosprogede børn

- Sprog i hjemmet
- Sproglige aktiviteter i hjemmet, institutionen og nærmiljø
- Forventningsafstemning

Undervisning til tosprogede børn

- Eksempler
 - Lyttelege
 - Spil
 - Huskelege
 - Sprogposer
 - Dialogisk læsning, genfortælling
 - Sorterings-, argumentations- og diskussionsopgaver

Undervisning og rådgivning til tosprogede voksne

- Eksempler
 - Lyd/videoptagelser
 - Visuel støtte
 - Inddrage hverdag
 - Sorterings-, argumentations- og diskussionsopgaver
- Klasseundervisning, gruppearbejde, hjemmearbejde
- Dansktilegnelse på arbejdspladsen

Undervisning

- Bevar motivation
- Tilpasning efter...
 - individ
 - vanskeligheder
 - udvikling
- *Child- vs. Adult-Directed Speech*